

26 Ιανουαρίου, 1993

[ΠΙΚΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ (ΑΡ. 1),

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 723/91)

*Συνταγματικό Δίκαιο — Σύνταγμα — Άρθρο 23.5 του Συντάγματος —
Επιστροφή απαλλοτριωθέντος ακινήτου εάν δεν καταστεί εφικτή η
πραγμάτωση του σκοπού της απαλλοτρίωσης — Προσφυγή κατά της
άρνησης της Διοίκησης να επιστρέψει το ακίνητο — Αντικείμενο της
προσφυγής δεν είναι το διάταγμα απαλλοτρίωσης — Επιδιωκόμενη
μαρτυρία άσχετη με τα επίδικα θέματα.*

5

Με την παρούσα προσφυγή, προσβλήθηκε η απόφαση των καθ' ων
η αίτηση να απορρίψουν αίτημα των αιτητών για επιστροφή σε αυ-
τούς της απαλλοτριωθείσας ιδιοκτησίας τους, βάσει των προνοιών
του Άρθρου 23.5 του Συντάγματος. Με ενδιάμεση αίτησή τους οι αι-
τητές ζήτησαν άδεια του Δικαστηρίου για την προσαγωγή με ένορκη
δήλωση μαρτυρίας πραγματοποιώμονα, για να αποδειχθεί ότι η γή
τους απαλλοτριώθηκε προς εξυπηρέτηση ιδιωτικού συμφέροντος.

10

Το Ανώτατο Δικαστήριο απορρίπτοντας την αίτηση, αποφάσισε
ότι:

15

Η μαρτυρία που οι αιτητές θέλουν να προσκομίσουν αναφέρε-
ται στη νομική υπόσταση του διατάγματος απαλλοτρίωσης που συ-
νιστά ξεχωριστή αυτοτελή διοικητική πράξη και όχι στο εφικτό της
εκπλήρωσης του προκηρυχθέντος σκοπού που αποτελεί το επίδικο
θέμα αυτής της προσφυγής. Η εγκυρότητα του σκοπού για τον
οποίο έγινε η απαλλοτρίωση, και συγκεκριμένα κατά πόσο συνι-

20

5 στούσε σκοπό δημόσιας ωφέλειας, ήταν δυνατό να αναθεωρηθεί μόνο στα πλαίσια προσφυγής κατά του διατάγματος απαλλοτριώσης. Εφόσον δεν προσεβλήθη, το τεκμήριο της νομιμότητας θεμελιώνει την εγκυρότητα της πράξης, αποκλειομένης άμεσης ή έμμεσης αμφισβήτησής της σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο στάδιο.

10 Σε διαδικασία για παράλειψη εκπλήρωσης του καθήκοντος που επιβάλλει το Άρθρο 23.5 του Συντάγματος για την επιστροφή απαλλοτριωθείσας ιδιοκτησίας, τα επίδικα θέματα περιορίζονται στο
15 εφικτό της πραγμάτωσης του συγκεκριμένου σκοπού για τον οποίο κτήθηκε η γή, στην προκείμενη περίπτωση την κατασκευή του προβλεπόμενου οδικού δικτύου. Στον τομέα της αναθεωρητικής, όπως και κάθε άλλου τομέα δικαιοδοσίας, το πρωταρχικό κριτήριο για την αποδοχή μαρτυρίας είναι εκείνο της σχετικότητάς της με τα επίδικα θέματα.

Η αίτηση απορρίπτεται.

20 *Αναφερόμενες υποθέσεις:*

Kyriakides v. Republic, 1 R.S.C.C. 66,

Ζαβρός ν. Δημοκρατίας (1989) 3 Α.Α.Δ. 106,

25 *Σταύρου ν. Δημοκρατίας (1989) 3 Α.Α.Δ. 1023.*

Αίτηση.

30 Αίτηση σε προσφυγή με την οποία οι αιτητές ζητούν άδεια για την προσαγωγή, με ένορκη δήλωση, μαρτυρίας πραγματογνώμονα για να αποδειχθεί ότι η γή τους απαλλοτριώθηκε όχι χάριν δημοσίου αλλά προς εξυπηρέτηση ιδιωτικού συμφέροντος.

35 *Δ. Σαωκράτους για Α. Θεοφίλου, για τους Αιτητές.*

Γλ. Χατζηπέτρου, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

40 ΠΙΚΗΣ, Δ.: Το θέμα το οποίο τίθεται προς αναθεώρηση με την προσφυγή είναι η παράλειψη της Κυπριακής Δημοκρατίας να επιστρέψει απαλλοτριωθείσα γη η οποία, όπως ισχυρίζεται ο αιτητής "... δεν χρησιμοποιήθηκε για τον σκοπό για τον οποίον απαλλοτριώθηκε και/ή ο σκοπός για τον οποίο απαλλοτριώθηκε δεν κατέ-

στη εφικτός, ήτοι για σκοπούς δημόσιας ωφέλειας δηλ. για σκοπούς δημιουργίας οδικού δικτύου στη Βιομηχανική Ζώνη χαμηλού βαθμού οχληρίας Δαλίου ...". Το Άρθρο 23.5 του Συντάγματος επιβάλλει επιβάλλει όπως απαλλοτριωθείσα περιουσία χρησιμοποιείται αποκλειστικά για το σκοπό για τον οποίο κτήθηκε. Αν η 5
πραγμάτωση του διακηρυχθέντος (για την απαλλοτρίωση) σκοπού φανεί ότι δεν είναι εφικτή μέσα στη χρονική περίοδο των τριών ετών που έπεται της απαλλοτρίωσης, η Απαλλοτριούσα Αρχή υποχρεούται να επιστρέψει τη γη στον ιδιοκτήτη, στην τιμή στην οποία την απέκτησε. Η διαδικασία για την επιστροφή απαλλοτριωθείσας 10
γης ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 15 του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου του 1962, Ν. 15/62.

Η ιδιοκτησία των αιτητών απαλλοτριώθηκε για τη δημιουργία οδικού δικτύου στη βιομηχανική περιοχή Δαλίου που συνιστά σκοπό 15
δημόσιας ωφέλειας βάσει του άρθρου 3(2)(θ) (την πολεοδομία, χωρονομίαν ή οικιστικήν) του Ν. 15/62. Το διάταγμα απαλλοτρίωσης δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα και δεν προσεβλήθη από τους αιτητές. Επακολούθησε η καταβολή αποζημίωσης και η 20
περιουσία περιήλθε στην κυριότητα της Απαλλοτριούσας Αρχής.

Με ενδιαμέση αίτηση που υποβλήθηκε βάσει των περί Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου Διαδικαστικών Θεσμών του 1962, οι προσφεύγοντες εξαιτούνται άδεια για την προσαγωγή, με 25
ένορκη δήλωση, μαρτυρίας πραγματογνώμονα για να αποδειχθεί ότι η γη τους απαλλοτριώθηκε όχι χάριν δημοσίου αλλά προς εξυπηρέτηση ιδιωτικού συμφέροντος, εκείνου των ιδιοκτητών παρακείμενου κτήματος. Η μαρτυρία που θα κατατεθεί θα αποκαλύψει, 30
όπως οι αιτητές ισχυρίζονται, τα αλλότρια κίνητρα της απαλλοτριούσας Αρχής και θα καταστήσει παραδεκτή την προσφυγή τους.

Οι καθ' ων η αίτηση ενίστανται στην αίτηση με το δικαιολογητικό ότι η μαρτυρία η οποία επιδιώκεται να προσαχθεί είναι άσχετη 35
με τα επίδικα θέματα. Το έργο για το οποίο απαλλοτριώθηκε η γη, το προβλεπόμενο οδικό δίκτυο, έχει σχεδόν ολοκληρωθεί, όπως άλλωστε παραδέχονται και οι αιτητές. Η σκοπιμότητα του έργου και το νομικό έρεισμα για τη διενέργεια της απαλλοτρίωσης, ανάγονται, 40
όπως υποστήριξαν, αποκλειστικά στην πράξη έγκρισής της (διάταγμα απαλλοτρίωσης) και όχι στο εφικτό της υλοποίησης του έργου.

Η ένσταση είναι βάσιμη.

Σύμφωνα με το Άρθρο 146.1, το επίδικο θέμα προσφυγής είναι η συνταγματικότητα και η νομιμότητα της επίδικης διοικητικής

5 πράξης, απόφασης ή παράλειψης. Υπό εξέταση σ' αυτή την προσφυγή είναι η παράλειψη της Δημοκρατίας να εκπληρώσει τη συνταγματική υποχρέωση επιστροφής της απαλλοτριωθείσας γης των αιτητών (Άρθρο 23.5) εφόσο διεφάνη (μέσα στην περίοδο των τριών ετών) ότι ο σκοπός για τον οποίο κτήθηκε δεν είναι εφικτός. Οι αιτητές παραδέχονται ότι το σκοπούμενο με το διάταγμα απαλλοτριώσεως έργο, το οδικό δίκτυο, όχι μόνο είναι εφικτό αλλά έχει ουσιαστικά κατασκευασθεί.

10 Η μαρτυρία που οι αιτητές θέλουν να προσκομίσουν αναφέρεται στη νομική υπόσταση του διατάγματος απαλλοτριώσεως που συνιστά ξεχωριστή αυτοτελή διοικητική πράξη και όχι στο εφικτό της εκπλήρωσης του προκηρυχθέντος σκοπού που αποτελεί το επί-
 15 δικο θέμα αυτής της προσφυγής. Η εγκυρότητα του σκοπού για τον οποίο έγινε έγινε η απαλλοτρίωση, και συγκεκριμένα κατά πόσο συνιστούσε σκοπό δημόσιας ωφέλειας, ήταν δυνατό να αναθεωρηθεί μόνο στα πλαίσια προσφυγής κατά του διατάγματος απαλλοτριώσεως. Εφόσο δεν προσεβλήθη, το τεκμήριο της νομιμότητας θεμελιώνει την εγκυρότητα της πράξης, αποκλεισμένης άμεσης ή
 20 έμμεσης αμφισβήτησής της σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο στάδιο.

Σε διαδικασία για παράλειψη εκπλήρωσης του καθήκοντος που επιβάλλει το Άρθρο 23.5 για την επιστροφή απαλλοτριωθείσας ιδιοκτησίας, τα επίδικα θέματα περιορίζονται στο εφικτό της
 25 πραγμάτωσης του συγκεκριμένου σκοπού για τον οποίο κτήθηκε η γη, στην προκείμενη περίπτωση την κατασκευή του προβλεπόμενου οδικού δικτύου. Στον τομέα της αναθεωρητικής, όπως και κάθε άλλου τομέα δικαιοδοσίας, το πρωταρχικό κριτήριο για την αποδοχή μαρτυρίας είναι εκείνο της σχετικότητάς της με τα επί-
 30 δικά θέματα (βλ. μεταξύ άλλων, *Kyriakides v. Republic*, 1 R.S.C.C. 66, *Zafρός v. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 106 και *Σταύρου v. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 1023).

35 Η μαρτυρία στην οποία αναφέρεται το αίτημα των προσφευγόντων, κρίνεται άσχετη με τα επίδικα θέματα και επομένως δε γίνεται δεκτή.

Η αίτηση απορρίπτεται.

40

Η αίτηση απορρίπτεται.